

Latviešu valodas, literatūras un bilingvālo mācību pedagogu profesionālās kompetences pilnveide

Projekta ilgums: **31.03.2010.-31.05.2011.**
Projekta īstenošanas vieta: **visa Latvija**

Vārds Uzvārds: **Anita Bogačkova**

Datums: **25. 02. 2012.**

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Identifikācijas Nr. 2010/0077/1DP/1.2.1.2.3./09/IPIA/VIAA/ 002

Karls Gustavs Jungs

Arhetipu teorija

RDMV latviešu valodas un literatūras skolotāja
Anita Bogačkova

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Identifikācijas Nr. 2010/0077/1DP/1.2.1.2.3./09/IPIA/VIAA/ 002

Kas ir arhetipu teorija?

- Analītiskās psiholoģijas teorija, kas radusies 20.gs. sākumā, papildinot Z. Freida mācību un paplašinot psihiķu jēdziena izpratni.
- Tās pamatlicējs ir šveicietis **K. G. Jungs** – psihologs, psihiatrs, sākotnējs psihoanalīzes principu atbalstītājs un Z. Freida domubiedrs.

Zemapziņa Junga izpratnē

- Individuālā zemapziņa.
- Kolektīvā zemapziņa – kopīgs psihe veidojums, kas attīstīties evolūcijas ceļā.
- Zemapziņas darbības virzieni:
  - a) psihisks regress,
  - b) sublimācija, kas izpaužas radošā iedvesmā.

Kolektīvā zemapziņa

- Piemīt neatkarīgi no indivīda gribas.
- Nepakļaujas prāta kontrolei.
- Aizpildīta ar saturu – arhetipiem.

Arhetips

- **Sākotnējais pirmtēls**, kas veidojies eksistenciāli.
- **Pārdzīvojumu komplekss**, kas veidojies cilvēces pirmsākumos.
- **Priekšstatu shēma**, kas nosaka personas dzīvi un pasaules uztveri.
- **Simboliska tēlu sistēma**, kas parādās sapņos, izpaužas mītos, folklorā un literatūrā.
- Pirmtēls ir mūžīgs, tā saturs – mainīgs.

Svarīgākie arhetipi

- **Patība** – psihes veselums, “sastapšanās ar sevi”, iepazīstot iekšējo pasauli – individuācija.
- **Persona** – maska, indivīda izpausme sabiedrībā, indivīda saplūsme ar masku.
- **Anima** – sievišķais dvēseles tēls vīrieša bezapziņā.
- **Animus** – vīrišķais dvēseles tēls sievietes bezapziņā.

Svarīgākie arhetipi

- **Varonis** – heroisma iemiesojums un izpausme sabiedrībā.
- **Ēna** – no paaudzes uz paaudzi mantotās negācijas, ļaunums.
- **Gudrais vīrs** – garīgums (vadonis, priesteris, burvis vai pareģis).
- **Māte** - mātišķums, pirmsākums, aizsardzība un rūpes.

Svarīgākie arhetipi

- Atdzimšana – priekšstats par dvēseles nemirstību.
- Bērns – atjaunotne, attīstības iespējas.

Junga mācības tēzes

- Kultūras pamatā ir nemitīgs simbolu radīšanas process (fetišisms, totēmisms, mitoloģija...).
- Civilizācija simbolisko dzīvi izstūmusi zemapziņā, jo racionāli organizētajā dzīvē tai nav vietas.
- Dodot ceļu zemapziņai, vajadzīga reliģija un māksla.

Junga mācības tēzes

- **Jebkura dogma (religiska, ideoloģiska...) aizstāj kolektīvo zemapziņu.**
- **Arhetipiskie priekšstati saplūst ar dogmatisko simboliku (svēto tēli, sociālistiskā darba varoņi, mākslīgais skaistums...).**
- **Mainoties domāšanas paradigmām, mainās arhetipisko tēlu veidols un saturs.**

Junga mācības tēzes

- Rūpnieciskā revolūcija nodala cilvēku no dabas, tas sekmē “masu cilvēka” veidošanos.
- Sociāltehniko progresu pavada psihisks regress, kas tuvina garīgo katastrofu.
- “Birokrātiskās mašīnas” apstākļos zūd nepieciešamība cīnīties par savu eksistenci.

Junga mācības tēzes

- 20.gs. sākumā cilvēks tiek uztverts kā bezpersoniska vienība sociālajā veselumā.
- Tikumiskās atbildības zaudēšana. To nomaina sociālā nodrošināšana un dzīves līmeņa celšana.
- **Paradokss: tiekšanās pēc individuālās brīvības noved pie individualitātes graušanas.**

Teorijas plusi un mīnusi

- **Pluss – ļauj izprast kolektīvās bezapziņas nozīmi literāra darba tapšanā.**
- **Pluss – dod iespēju interpretēt simbolus.**
- **Mīnuss – pārspīlēta simbolu meklēšana.**

Paldies!

Uz sadarbību!